

התישבות בית-שאן בשלב הגשמתה

בבוקר יום אחד הצטרפתי לקצין מחוז העיר מר ברקאי ויצאנו שנינו מעפולה דרך בואכה בית-שאן, כדי לחזות במפעל ההתישבות המוקם שם.

המכונית עברה ביעף את שדות העמק הברוכים, הרוויים עמל וזיעה. רוח קלילה הכתה גלים בים החסה ומרחוק האירו פני בריכות הדגים בשלל צבעים מרהיבי עין. לאורך כל הדרך הזרועה משקים יהודיים בצבצו ראשים כפופים על עבודתם, ומאיישם נשמע הטרקטור, החורש את האדמה בעזו.

עברנו את הרי הגלבע המקוללים, הש" ארנו אחרינו את התעלה האנטיסנקית, שחסי רוח הערבים אשתקד, והתקרבו לבית שאן העיר, שבחומותיה קשור זכר המלחמה האחרונה של המלך הראשון בישראל.

כשהגענו ל"סראיה" נזכרתי בקצין המחוז המצרי של בית שאן, שהתגורר בבנין זה, ודרש מאתנו בזמנו להגביה את משקופי הדלתות הנמוכים, כדי לשמור על ראש עוזרו האנגלי הארוך, והנה "כשל העוזר האנגלי ונפל העוזר המצרי" וחילינו מתגוררים כעת בבנין זה.

דממת מות שוררת כעת בעיר זו, העטור פה כולה ירק. מזמן לזמן עוברת מכונית גיפ ביעף ומשאירה ענן אבק מאחריה, יריה בודדת מהדהדת מרחוק, והבתים, מנוסצי שמשות, עומדים כאבלים, כאילו משתוממים על השקט השורר כאן.

התישבונו על אחד העמודים העתיקים, המפוזרים בגן העיר, ובקול חרישי, כמסחד להפר את הדממה, התחיל בן-לוייתי לספר לי על מפעל התישבות המוקם כאן.

בית-שאן היא אחד המקומות היחידים, שהממשלה משתפת פעולה — בעיני הת"י שבות — עם הסוכנות היהודית. ואמנם יש צורך בנישה זהירה, כדי להמנע מטעויות שנעשו בלוד ורמלה וגרמו להפגנות מחוסרי עבודה. עכשיו הכל מבינים שאין לצאת ידי חובת התישבות בשיכון גרידא של עולים בכתים שנעזבו מיושביהם, אלא — וקודם כל — יש לדאוג לתעסוקה ויצירת מקומות עבודה בשביל המשתכנים. ודא עקא: אין מקומות שיווק מסכיב לעיר, חסרה "הינטר" לנד". הקיבוצים בעמק מהווים סקטור כלכלי סגור, שקשה לחדור לתוכו, ושיווק תוצרתם והזמנת צרכיהם של התושבים נעשים עלידי צנורות "תנובה" ו"המשביר המרכזי", לפיכך הוחלט לבסס את הישוב המוקם כאן על יסודות קואופרטיביים, וקודם לכל ליצור מספר מקומות עבודה קבועים.

אחרי טיפול ממושך הסכים גוש בית-שאן, המשתתף בועדה להתישבות העיר, להעמיד לרשות המשתכנים החדשים 200 מקומות עבודה. כמו כן יפתחו בזמן הקרוב סניפים מטעם קופת חולים, תנובה, המשביר המרכזי וכמה מחלקות ממשלתיות ובתוכן גם סניף מחלקת עבודות צבוריות. הושגה גם הסכמת מפקח המשטרה לפתיחת תחנת משטרה, שיגיביר את הבטחון בעיר ובסביבה, ומוסדות אלה גם כן יעסיקו מספר אנשים בעבודה קבועה.

מובן, שהמשתכנים הראשונים יהיו חיל חלוץ, שיכשיר את המקום לאלפים, הבאים אחריהם, והמטרה העיקרית היא: עיר תעשייתית וחקלאית, בתי מלאכה ומשקי-עזר גם יחד.

קושי מיוחד יהווה בירור החומר האנושי שיישלח לכאן וגדולים יהיו חבלי הקליטה, כי מרוחק המקום מהערים הגדולות וגם האקלים החם בקיץ (98 מטר מתחת לפני הים) אינו נוח ביותר, ויהיה צורך בכדיקה מדוקדקת לפני שיתקבלו לכאן, ומי יודע כמה מהם יחזיקו מעמד.

אישישיחי נשתתק פתאום, עננה עברה על פניו וכאילו הזדקן האיש. הסתכלתי בו וחשבתי נוגות: גדולה המעמסה שהוטלה על כוופיו של צעיר זה, שמספר שנותיו בודאי אינן מגיעות למנין שנות התישבות החדשה בעמק...

מרדכי טננבוים

עפולה.